

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

11 februari 1997

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heer Herman Suykerbuyk c.s. –

**betreffende de concrete invulling van het Cultureel Verdrag
tussen Vlaanderen en Nederland**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Paul Dumez**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jef Sleeckx.

Vaste leden : de heren Leo Cannaerts, Paul Deprez, Freddy Sarens, Herman Suykerbuyk, Hugo Van Rompaey ;

de heren Karel De Gucht, Jacques Laverge, Stefaan Plateau ;

de heren Fred Dielens, Patrick Hostekint, Jef Sleeckx ;

de heren Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire ;

de heer Paul Van Grembergen ;

mevrouw Cecile Verwimp-Sillis.

Plaatsvervangers :

de heren Herman Candries, Paul Dumez, mevrouw Brigitte Grouwels, de heren Jef Van Looy, Johan Weyts ;

de heren Jacques Devolder, Jaak Gabriels, Didier Ramoudt ;

de heer Jacques Timmermans, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer Tuur Van Wallendael ;

de heren Christian Verougstraete, Emiel Verrijken ;

mevrouw Nelly Maes ;

de heer Johan Malcorps.

Zie :

232 (1995-1996)

- Nr. 1 : Voorstel van resolutie
- Nr. 2 : Amendementen

INHOUDSOPGAVE

Blz.

1. INLEIDENDE TOELICHTING DOOR DE HEER HERMAN SUYKERBUYK NAMENS DE INDIENERS VAN HET VOORSTEL VAN RESOLUTIE	5
1.1. De interrelatie tussen het Cultureel Verdrag en het Taalunieverdrag	5
1.2. De relatie tussen het Cultureel Verdrag en de GENT-akkoorden en andere gezamenlijke initiatieven	5
1.3. Samenstelling van de Commissie van het Cultureel Verdrag	6
1.4. Adequate budgettaire onderbouwing	6
1.5. Invulling van het Cultureel Verdrag op basis van een voorafgaand prioriteitenonderzoek	6
A. De positie van het Nederlands in Europa	6
B. Samenwerking op media-gebied	7
C. Het welzijnsdomein	7
1.6. Algemene Conferentie voor de Samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen	7
1.7. Vlaams-Nederlands Huis in Brussel	8
2. ALGEMENE BESPREKING	
2.1. Algemene evaluatie van de resolutie	8
2.2. Bemerkingen inzake de zeven hoofdelementen van de resolutie	
I. De interrelatie tussen het Cultureel Verdrag en de Taalunie	9
II. De relatie tussen het Cultureel Verdrag en de GENT-akkoorden en andere gezamenlijke initiatieven	9
III. Samenstelling van de Commissie van het Cultureel Verdrag	9
IV. Adequate budgettaire onderbouwing	10
V. Invulling van het Cultureel Verdrag op basis van een voorafgaand prioriteitenonderzoek	
A. De positie van het Nederlands in Europa	10
B. Samenwerking op media-gebied	11
C. Het welzijnsdomein	11
VI. Algemene Conferentie voor de Samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen	12
VII. Vlaams-Nederlands Huis in Brussel	12
2.3. Bijkomende dimensies	
I. Aanvullende invulling van het Cultureel Akkoord via de grensgemeenten	13
II. Algemeen kader van de Vlaams-Nederlandse betrekkingen : de uitdieping van de Westerschelde	13

3. STELLINGNAME T.A.V. DE RESOLUTIE DOOR DE HEER LUC VAN DEN BRANDE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID, EUROPESE AANGELEGENHEDEN, WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE

3.1. Algemene evaluatie van de resolutie 14

3.2. Bemerkingen inzake de zeven hoofdelementen van de resolutie

I. De interrelatie tussen het Cultureel Verdrag en de Taalunie

A.	Principiële afwijzing van structurele inpassing van het Cultureel Verdrag in de Taaluniestructuren	15
B.	Inhoudelijk tegenargument	15
C.	Formeel tegenargument : ontbreken van democratische besluitvorming	15
D.	Wenselijkheid van een zekere mate van binding tussen Cultureel Verdrag en het Verdrag over de Nederlandse Taalunie	16
II.	De relatie van het Cultureel Verdrag met andere gezamenlijke initiatieven	16
III.	Samenstelling van de Vaste Gemengde Commissie van het Cultureel Verdrag	16
IV.	De budgettaire onderbouwing van het Cultureel Verdrag	16
V.	Inhoudelijke invulling van het Cultureel Verdrag	17
VI.	Algemene Conferentie voor de Samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen	17
VII.	Vlaams-Nederlands Huis in Brussel	17

3.3. Bijkomende dimensies

I.	Aanvullende invulling van het Cultureel Akkoord via de grensgemeenten	18
II.	De Waterverdragen in het kader van de Vlaams-Nederlandse betrekkingen	19

4. REPLIEKEN EN AMENDERINGEN

4.1.	De relatie tussen het Cultureel Akkoord en de Taalunie	19
4.2.	Samenwerking op media-gebied	20
4.3.	Vlaams-Nederlands Huis in Brussel	20

5. EINDSTEMMING 21

Tekst aangenomen door de commissie	22
------------------------------------	----

DAMES EN HEREN,

Op de bijeenkomsten van de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden van dinsdag 21 januari 1997 en donderdag 30 januari 1997 werd het voorstel van resolutie van de heer Herman Suykerbuyk c.s. betreffende "de concrete invulling van het Cultureel Verdrag tussen Vlaanderen en Nederland" [Stuk 232 (1995-1996) – Nr.1] ten gronde besproken, en finaal ook goedgekeurd.

1. INLEIDENDE TOELICHTING DOOR DE HEER HERMAN SUYKERBUYK NAMENS DE INDIENERS VAN HET VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De heer Herman Suykerbuyk karakteriseert het voorstel van resolutie als een proeve van invulling van het reeds op 28 februari 1996 door het Vlaams Parlement goedgekeurde "Verdrag tussen de Vlaamse Gemeenschap in het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de samenwerking op het gebied van cultuur, onderwijs, wetenschappen en welzijn, ondertekend in Antwerpen op 17 januari 1995"¹. Een dergelijke invul oefening dringt zich precies nú des te meer op, doordat het verdrag recentelijk ook in Nederland definitief werd goedgekeurd, waardoor het vanaf nu ook op het terrein operationeel kan worden gemaakt.

Verdergaande op de goedkeuring door het Nederlandse parlement, wijst de heer Herman Suykerbuyk er eveneens op dat de tekst van het voorliggende voorstel van resolutie ook reeds werd overhandigd aan enkele Nederlandse parlementariërs, die zich bereid toonden er zich voor in te zetten opdat dezelfde tekst (natuurlijk mits de nodige aanpassingen om hem te laten kaderen in de Nederlandse parlementaire context) zou worden voorgelegd aan de Nederlandse Tweede Kamer. De goedkeuring van een naar inhoud identieke tekst door de beide parlementen, moet in de visie van de indiener worden gezien als een daad met een hoog symbolisch gehalte.

De (meest belangrijke) "voorzetten" tot invulling van het verdrag die in de resolutie vervat liggen, zijn zeven in getal.

1.1. De interrelatie tussen het Cultureel Verdrag en het Taalunieverdrag

De heer Herman Suykerbuyk wijst erop dat in de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie reeds meerdere verregaande resoluties werden aangenomen die ertoe strekken de beide verdragen haast met elkaar te "versmelten"².

Het voorstel van resolutie is op dat punt gematigder. Er wordt geen volledig in elkaar opgaan van de beide verdragen bepleit, omdat grondig onderzoek geleerd heeft dat zulks, vooral door de veel ruimere inhoud van het Cultureel Verdrag, verre van vanzelfsprekend zou zijn. Een meer genuanceerde benadering drong zich derhalve op. In de resolutie wordt dan ook enkel gevraagd dat duidelijk zou worden bepaald hoe de relatie tussen de beide verdragen precies ligt.

Wel wordt nog steeds gevraagd dat het bestaande instrumentarium van de Nederlandse Taalunie op een pragmatische en structurele manier zou worden aangewend om mee uitvoering te geven aan het cultureel akkoord. Het nu in artikel 8 van het Cultureel Akkoord voorziene periodiek overleg tussen de Vaste Gemengde Commissie van het Cultureel Akkoord en de Algemeen Secretaris van de Nederlandse Taalunie, voldoet volgens de heer Suykerbuyk immers geenszins aan de kwalificatie "structureel", omdat een dergelijk overleg veel te vrijblijvend is.

1.2. De relatie tussen het Cultureel Verdrag en de GENT-akkoorden en andere gezamenlijke initiatieven

In het verlengde van het voorgaande punt wenst de heer Suykerbuyk dat ook de relatie tussen het Cultureel Akkoord en de GENT (Geheel Europese Nederlandse Taalgebied)-akkoorden zou worden uitgeklaard. Een dergelijke clarificatie is wenselijk aangezien het hier over onderwijs-gerelateerde akkoorden gaat (die destijds parallel aan het Taalunie-verdrag werden afgesloten – een situatie waarmee velen zich bepaald niet gelukkig voelden), die potentieel kunnen interfereren met de onderwijsbevoegdheid die eveneens vervat ligt in het Cultureel Akkoord.

¹ Stuk 86 (BZ 1995) – Nrs. 1&2

² Zo onder andere de motie Suykerbuyk-Beinema over de afstemming Taalunie – Cultureel Verdrag en de integratie van de beide verdragen, die op 10 juni 1996 met eenparigheid werd aangenomen door de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie.

Nog in dezelfde denktrant wil de heer Herman Suykerbuyk ook dat er klaarheid komt inzake de interrelatie tussen het Cultureel Akkoord en een aantal reeds bestaande gemeenschappelijke initiatieven, zoals daar onder andere is de Frankfurter Buchmesse. Waarbij die beurs in de geest van de heer Suykerbuyk in feite voor het geheel van de problematiek van de uitgevers en het hele boekbedrijf in het algemeen staat.

1.3. Samenstelling van de Commissie van het Cultureel Verdrag

Volgens de heer Herman Suykerbuyk dient een- duidig te worden vastgelegd dat de door, en bij, het Cultureel Akkoord ingestelde Commissie in meerderheid moet bestaan uit personen uit "het veld". Dit laatste dan in de meest ruime betekenis van het woord, zijnde : personen die werkzaam zijn in de brede sector van instellingen en organisaties wier actieterrein de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking betreft.

Hij duidt dit tegelijk als een vorm van inbreng van externe expertise, én een oefening in directe cultu- rele basisdemocratie.

1.4. Adequate budgettaire onderbouwing

Als vierde punt op de lijst wordt gevraagd dat er voor de uitvoering van het Cultureel Akkoord een adequaat budget zou worden voorzien, en dit zowel door de Vlaamse als door de Nederlandse regering.

Tijdens de bespreking van het Cultureel Akkoord bleek onder de commissieleden immers duidelijk enige ongerustheid te bestaan omtrent het ontbreken van een globaal uitvoeringsbudget³. Ter gerust- stelling werd toen aangehaald dat er wel degelijk voldoende middelen voor de uitvoering van het verdrag aanwezig waren, maar dat ze verspreid lagen over diverse begrotingsposten. Volgens de heer Herman Suykerbuyk ware het dienovereen- komstig minstens wenselijk dat de Vlaamse rege- ring een horizontale begroting zou opstellen waar- op alle middelen voorkomen die kunnen dienen, of zelfs worden voorbehouden, voor de uitvoering van het Cultureel Akkoord.

³ Zie hieromtrent Stuk 86 (BZ 1995) – Nr. 2, pag. 7, "II.9 De financiële middelen voor uitvoering van het verdrag". Diverse commissieleden uitten hun ongerustheid over het ontbreken van een concreet budget dat specifiek wordt voorbehouden voor de uitvoering van het Cultureel Akkoord. In de mate dat er middelen aanwezig zijn, zijn die voorzien voor specifieke deelaspecten.

1.5. Invulling van het Cultureel Verdrag op basis van een voorafgaand prioriteitenonderzoek

De heer Herman Suykerbuyk wijst erop dat een aantal elementen prioriteit moeten krijgen bij de invulling van het Cultureel Akkoord.

A. De positie van het Nederlands in Europa

De allereerste prioriteit bestaat in het, gezamenlijk met Nederland, promoten en verdedigen van het gebruik en de rechtmatige positie van de Neder- landse taal binnen Europa.

In concreto dient hierbij rekening te worden gehouden met de privé- en overheidsinitiatieven ter versterking van de Nederlandse taal die nu reeds bestaan. Dient er gezamenlijk te worden opgetreden binnen internationale organisaties. Moet er eensgezind worden opgetreden inzake het taalelement binnen het EU-beleid, en moet de cul- tuurparagraaf van het Verdrag van Maastricht⁴ ten

⁴ Met de inwerkingtreding van het EU-Verdrag werd een cultuurtitel in het EG-Verdrag opgenomen (artikel 128 EG, zoals ingevoegd bij artikel G, punt 37, Verdrag betreffende de Europese Unie – Verdrag van Maastricht). Deze titel geeft uitwerking aan het in artikel 3, lit- tera p, EG-Verdrag (zoals gewijzigd bij artikel G, punt 3, Verdrag betreffende de Europese Unie) vervatte begin- sel dat bepaalt dat de Gemeenschap een bijdrage levert tot de ontplooiing van de culturen van de lidstaten. Deze zinsnede wordt trouwens herhaald in artikel 128 EG, waar de bepaling een meer evenwichtige invulling krijgt. Cultuur heeft een dergelijke aparte benadering gekregen omdat werd aanvaard dat het om een niet sociaal-econo- misch onderwerp gaat, hoewel het toch enige sociaal-econo- mische raakvlakken vertoont. Artikel 128 EG-Verdrag heeft dus in wezen het karakter van een uitvoeringsvoor- schrift, waarin een waarborg verleend wordt voor de nationale (of hier in casu, sub-nationale) soevereiniteit ter zake van de niet-commerciële aspecten van het cul- tuurbeleid. Harmonisatie van nationale wetgeving of bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten (of in casu, van hun deelstaten) worden op dit gebied uitdruk- kelijk uitgesloten. Zelfs aanbevelingen op het gebied van het cultuurbeleid kunnen slechts met eenstemmigheid worden vastgesteld. Er kan op dit terrein alleen sprake zijn van stimulerende maatregelen, waaronder financiële stimulansen en andere faciliteiten om de in dit artikel vermelde niet-commerciële doelstellingen te helpen bereiken. In zijn vierde lid, maakt het in artikel 128 EG- Verdrag vervatte uitvoeringsvoorschrift, ook duidelijk dat in het overige gemeenschapsbeleid met deze niet-econo- mische cultuurdoelstelling rekening moet worden gehouden. Uit de redactie van artikel 128 EG-Verdrag komt derhalve bijzonder duidelijk het subsidiair karakter van het gemeenschapsoptreden in deze tot uiting. Het gemeenschapsoptreden kan slechts een ondersteunend gegeven zijn voor het in beginsel aan de lidstaten overge- laten cultuurbeleid.

gronde worden geëxploiteerd, teneinde te komen tot een versterking van het Europa van de regio's.

In verband hiermee betuigt de heer Herman Suykerbuyk ten volle zijn steun aan het initiatief, inzake het gebruik van het Nederlands tijdens het Nederlands voorzitterschap van de Europese Unie (eerste helft van 1997), dat door de minister-president werd genomen naar de Nederlandse minister-president toe. Dit initiatief is zijns inziens op een dubbele manier gepast, aangezien enerzijds de mogelijkheid bestaat dat in het slotdocument van de Conferentie van Amsterdam de regeling voor het gebruik der talen binnen de organen van de Europese Unie definitief verdragsrechtelijk zal worden vastgelegd (in de zin dat het nu vigerende unanimiteitsbeginsel terzake zal worden "gebetonneerd"), terwijl anderzijds het Vlaamse initiatief ook opportuun is omdat de Nederlanders – doordat ze nooit voor het gebruik van de eigen taal hebben moeten strijden – minder "gevoelig" zijn op taalvlak.

B. Samenwerking op media-gebied

Een tweede prioriteitenreeks betreft die domeinen waarop vandaag de dag nog niet voldoende samengewerkt wordt. Hier moeten in eerste instantie meer bepaald inspanningen worden geleverd om samen te werken op het gebied van de media. Het idee van de uitbouw van een gezamenlijk cultureel televisienet dient verder te worden geëxploreerd.

C. Het welzijnsdomein

Tenslotte vestigt de heer Herman Suykerbuyk de aandacht op het feit dat het nieuwe Cultureel Akkoord, in tegenstelling tot zijn voorganger, ook het welzijnsbeleid omvat. Het hoeft geen betoog dat dit een gevoelige uitbreiding van het werkdoel van het verdrag met zich brengt.

Inzake samenwerking op welzijnsgebied dient volgens de heer Suykerbuyk daarenboven ook vrijwel alles nog te worden gerealiseerd. In de dagdagelijkse praktijk kent hij persoonlijk op heden nog maar bitter weinig voorbeelden van grensoverschrijdend welzijnswerk. Hij staat met deze constatacie trouwens niet alleen. Benego (Belgisch-Nederlands Grensoverleg) en het Algemeen Nederlands Verbond zijn immers – met het oog op het sensibiliseren van de beide betrokken regeringen – gezamenlijk bezig met het inventariseren van alle vormen van Vlaams-Nederlandse samenwerking die concrete repercussies hebben "op het terrein". Tussentijdse, en derhalve per definitie voorlopige,

resultaten, leren dat er op het terrein eigenlijk nauwelijks wordt samengewerkt inzake welzijn.

De heer Suykerbuyk concludeert hieruit dat er in het kader van de algemene invulling van het Cultureel Akkoord dringend moet nagegaan worden waar dergelijke welzijnssamenwerking nuttig en nodig is, waarna daar snel op ingespeeld moet kunnen worden.

1.6. Algemene Conferentie voor de Samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen

Als zesde punt haalt de heer Herman Suykerbuyk de noodzaak aan van het op geregelde tijdstippen inrichten van een "Algemene Conferentie voor de Samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland". De inspiratie voor de invulling van het Cultureel Akkoord zal immers in eerste instantie moeten komen van de particulieren, de organisaties en de instellingen die actief zijn inzake de Nederlands-Vlaamse samenwerking. En precies deze particulieren, instellingen en organisaties moeten in het kader van de verdragsuitvoering een georganiseerd forum krijgen.

Deze algemene conferentie kan dan met kennis van zaken het algemeen toezicht uitoefenen op het verdrag, in de zin dat op regelmatige tijdstippen wordt nagegaan wat er precies gerealiseerd is, en wat er naar de toekomst toe nog zou moeten gebeuren.

De heer Suykerbuyk wijst erop dat deze idee naar voor is gekomen tijdens de hoorzittingen die op 8 februari 1996 werden gewijd aan het Cultureel Akkoord⁵. De idee kon toen overigens op grote bijval rekenen.

⁵ Zie hiervoor Stuk 86 (BZ 1995) – Nr. 3 : Verslag van de hoorzitting met een aantal vertegenwoordigers van de taalkundig-culturele sector. Meer in het bijzonder wordt bedoeld op de door de heer Jozef Deleu geuite suggestie (pp. 5-6 van voornoemd document) voor een drie dagen durende, tweejaarlijkse, algemene conferentie (afwisselend in Nederland en Vlaanderen te houden) van in verschillende thematische secties opgesplitste deskundigen die actief zijn op het terrein van de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking in brede zin. De betrokkenen zouden hierdoor in de gelegenheid gesteld worden om contacten te leggen, waaruit nieuwe samenwerkingsvormen kunnen resulteren, terwijl er tegelijk – vanuit het perspectief van het "veld" – ook degelijk onderbouwde adviezen en concrete aanbevelingen naar de twee regeringen toe zouden kunnen worden geformuleerd.

1.7. Vlaams-Nederlands Huis in Brussel

Ter afronding van zijn betoog, geeft de heer Herman Suykerbuyk te kennen dat het operationeel maken van het Cultureel Akkoord, zijns inziens, hét moment bij uitstek is om de reeds lang bestaande plannen voor het vestigen van een Nederlands-Vlaams Huis in Brussel eindelijk ook echt te realiseren.

Luidens de termen van de resolutie heeft een dergelijk Huis "een belangrijke informatie-, inventarisatie- en coördinatietaak, inzonderheid ter versterking van de Nederlandse taal binnen de Europese instellingen. Het vormt bovendien een ontmoetingsplaats voor cultuur uit Nederland en Vlaanderen in al zijn verscheidenheid."

Wat betreft het Nederlands-Vlaams Huis, evenals de hierboven geschetste algemene contouren daarvan, erkent de heer Suykerbuyk dat zijn vraag en zijn opinie alsdusdanig niet nieuw is. Hij is echter wel de mening toegedaan dat deze vraag op heden een aantal bijkomende specifieke dimensies heeft gekregen.

Vooreerst moet de vraag naar het opstarten van een Nederlands-Vlaams Huis nu ook gezien worden in het licht van de strategische plannen die de Vlaamse regering heeft voor de verbetering van de positie van de Vlamingen in Brussel, en voor de – daarmee inherent samenhangende – verbetering van de positie van het Nederlands in Brussel. In dat kader werd, volgens de heer Suykerbuyk, onder andere door mevrouw Anne Van Asbroeck, Vlaams minister van Brusselse Aangelegenheden, gealludeerd op een Vlaams-Nederlands Huis in Brussel, dat in dienst zou kunnen gesteld worden van het Nederlands in het algemeen, én van de Vlamingen in Brussel, in het bijzonder.

Daarnaast kan een dergelijk Huis ook een specifieke functie vervullen in het kader van het Cultureel Akkoord tussen Nederland en Vlaanderen. In de mate immers, dat men het niet wenselijk zou achten dat het secretariaat van de Nederlandse Taalunie in Den Haag, eveneens zou optreden als secretariaat van het Cultureel Akkoord, kan een in Brussel gevestigd secretariaat van het Cultureel Akkoord een eerste serieuze aanzet zijn voor een, ruimer, Nederlands-Vlaams Huis in Brussel. Op die manier kan, weze het dan via een kleine omweg, het door velen wenselijk geachte resultaat van een echt Nederlands-Vlaams Huis gerealiseerd worden. Hierbij wordt er dan natuurlijk wel van uitgegaan dat men het Cultureel Akkoord voldoende ernstig neemt om er effectief ook een secretariaat,

dat voor de nodige logistieke ondersteuning kan zorgen, aan te verbinden.

Afsluitend constateert de heer Suykerbuyk dat een Nederlands-Vlaams Huis door velen hoogstwenselijk wordt geacht, en dat, convers, eigenlijk niemand er echt tegen is. Op heden hoort men in wezen maar twee argumenten contra meer.

Enerzijds is er het, vooral door de Vlaamse regering gehanteerde argument, dat er tot op heden nog altijd geen duidelijke en uitgewerkte plannen werden voorgelegd. De heer Suykerbuyk wenst dit niet te betwisten, maar hij pareert deze argumentatie door erop te wijzen dat niemand zich aan een dergelijke diepgaande oefening zal wagen, vooraleer er een principiële instemming is vanwege de Vlaamse regering.

Anderzijds worden er ook frequent financiële bezwaren opgeworpen. Zo heeft de Nederlandse regering onlangs nog gesteld dat er voor een dergelijk project geen kredieten ter beschikking zijn. Dit bezwaar komt de heer Herman Suykerbuyk niet als onoverkomelijk over, aangezien hij meent te kunnen stellen dat er in het Nederlandse Parlement wel degelijk iets leeft terzake de idee van een Nederlands-Vlaams Huis in Brussel. Ook vele Nederlandse volksvertegenwoordigers zien wel iets in een instelling die de verdediging en de positionering van het Nederlands zou behartigen in het geografische hart van de Europese constructie, zijnde Brussel.

2. ALGEMENE BESPREKING

2.1. Algemene evaluatie van de resolutie

Als mede-ondertekenaar sluit de heer Paul Van Grembergen zich volledig aan bij het door de heer Herman Suykerbuyk in zijn toelichting geschetste kader.

Ook de heer Luk Van Nieuwenhuysen staat achter de resolutietekst. In meer algemene termen poneert hij zelfs dat het Cultureel Akkoord met Nederland wel eens het belangrijkste verdrag zou kunnen zijn dat Vlaanderen heeft afgesloten. Hiervoor ziet hij twee redenen. Vooreerst liggen er onmiskenbaar cultuurhistorische motieven ten grondslag aan dit samenwerkingsverband, terwijl het anderzijds ook evident is dat Vlaanderen en Nederland elkaar in hoge mate kunnen "vinden", in zoverre ze al niet volledig op elkaar aangewezen zijn.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis constateert dat de in de resolutie vervatte voorstellen een bijzonder sterke gelijkenis vertonen met een aantal beleidsvoorstellen die Agalev tezamen met het Nederlandse GroenLinks heeft geformuleerd naar aanleiding van een in 1993 (met het wegvallen van de Europese binnengrenzen) gehouden "terreinverkenning" over de mogelijkheid van gezamenlijke Vlaams-Nederlandse culturele initiatieven⁶. Daarom had zij dan ook niet de minste moeite om het voorliggende voorstel van resolutie mee te ondertekenen.

De heer Fred Dielens laat opmerken dat het feit dat onder de resolutie geen handtekening van een socialistisch Vlaams volksvertegenwoordiger prijkt, zeker niet mag geïnterpreteerd worden als een afwijzing van dit voorstel. Het ontbreken van mede-ondertekening is louter het gevolg van een spijtig administratief misverstand. De SP-fractie staat derhalve eveneens achter het voorstel van resolutie.

Namens de VLD stelt de heer Jacques Laverge dat hij, hoewel hij het in algemene trekken eens is met de resolutie, toch een kritische randbemerking wenst te maken. Meer bepaald stelt hij zich ernstig vragen bij de bereidheid en de wil van de Nederlandse politici en het Nederlandse volk om tot een optimale invulling en dito integrale uitvoering van dit verdrag te komen. Hij heeft namelijk de stellige indruk dat Vlaanderen in deze meer vragende partij is dan Nederland, in de zin dat de initiatieven die Vlaanderen wil nemen, en de verwachtingen die het koestert, de initiatieven en verwachtingen die aan Nederlandse kant leven, ver overstijgen. Zijns inziens vereist een optimale verdragsuitbouw nochtans dat de beide betrokken partijen (d.w.z. in laatste instantie de beide betrokken volksgroepen, die een zelfde taal delen, maar niet noodzakelijk steeds dezelfde cultuur) in gelijke mate vragende partij zijn. Van de minister-president had hij dan ook graag vernomen of deze bij zijn recente contacten met de Nederlandse regeringsleider enige indicatie omtrent de mate van samenwerkings- en integratiewil gekregen heeft.

⁶ Uit dit debat resulteerde de tekst : "Een gemeenschappelijk cultuurbeleid voor de Lage Landen. Over Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking in een multiculturele samenleving en een eenwordend Europa", Standpunt van Agalev en GroenLinks n.a.v. het cultuurdebat 'Onder de warme deken van de moedertaal ?', gehouden in Antwerpen op 11 september 1993.

2.2. Bemerkingen inzake de zeven hoofdelementen van de resolutie

I. *De interrelatie tussen het Cultureel Verdrag en de Taalunie*

Ook de heer Luk Van Nieuwenhuysen is de mening toegedaan dat de verhouding tussen het Cultureel Akkoord en de Taalunie zo spoedig mogelijk eenduidig dient uitgeklaard te worden.

Onder verwijzing naar de datum van de eerder al door haar aangehaalde gezamenlijke Agalev-GroenLinks tekst (september 1993), preciseert mevrouw Cecile Verwimp-Sillis dat er toen werd uitgegaan van een uitbreiding en dynamisering van de culturele samenwerking via het Taalunieverdrag. Dit lag helemaal in de logica van die tijd, aangezien er toen nog geen sprake was van een nieuw cultureel akkoord. Nu men geopteerd heeft voor een nieuw cultureel akkoord, komt het haar logisch voor dat men op cultureel vlak verder werkt aan de uitbouw van dit specifieke akkoord. Anderzijds blijft zij ook de mening toegedaan dat er dient samengewerkt tussen de Taalunie en het Cultureel Akkoord.

II. *De relatie tussen het Cultureel Verdrag en de GENT-akkoorden en andere gezamenlijke initiatieven*

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis is hieromtrent de mening toegedaan dat Nederland en Vlaanderen maximaal dienen samen te werken in de internationale culturele betrekkingen. Hierbij dienen meer in het bijzonder ook activiteiten plaats te vinden in die landen waar grote migrantenpopulaties in Nederland en Vlaanderen vandaan komen.

III. *Samenstelling van de Commissie van het Cultureel Verdrag*

Ook voor de heer Luk Van Nieuwenhuysen zal de invulling van het Cultureel Akkoord bij uitstek moeten gebeuren door organisaties en mensen uit "het veld".

Hij pleit er echter voor om hier geen al te restrictieve aanpak toe te passen. Zijns inziens moet het naar de toekomst toe mogelijk zijn, en blijven, dat instanties die nu nog niet bestaan, of nog niet actief zijn op het gebied van de culturele samenwerking met Nederland, door de stimulans die uitgaat van het Cultureel Akkoord op een later tijdstip operationeel worden. De "markt" mag m.a.w. niet gemonopoliseerd worden door de reeds bestaande klassieke organisaties en instanties.

Daarom is hij de mening toegedaan dat deze openheid zich ook moet weerspiegelen in de samenstelling van de Vaste Gemengde Commissie van het Cultureel Akkoord. Hoe een dergelijke openheid in concreto gestalte moet krijgen dient het voorwerp uit te maken van een prealabele denkoefening.

IV. Adequate budgettaire onderbouwing

De heer Luk Van Nieuwenhuysen onderkent het nut van het opmaken van een horizontale begroting voor de opvolging van de mate waarin concreet uitvoering wordt gegeven aan het Cultureel Akkoord. Hij is echter wel de mening toegedaan dat het weinig zinvol is als de oefening enkel aan Vlaamse zijde wordt gemaakt. Om een volledig en exact beeld te krijgen zou ook de Nederlandse overheid een dergelijke horizontale begroting moeten voorleggen.

Onder verwijzing naar de platformtekst uit 1993 stelt mevrouw Cecile Verwimp-Sillis dat Agalev en GroenLinks hier eigenlijk verder wilden gaan dan nu in de resolutie vermeld is. Meer bepaald dienden de Nederlandse en de Vlaamse cultuurministers gezamenlijk een budget voor cultuurbeleid te beheren. Jaarlijks zouden zij een gezamenlijk cultuurprogramma moeten opstellen, dat wordt gecontroleerd in de beide parlementen. Deze controle zou nog moeten worden versterkt door een jaarlijkse gemeenschappelijke conferentie van parlementsleden.

Wat dit laatste punt betreft laat de heer Herman Suykerbuyk opmerken dat in de resolutietekst ook reeds voorzien wordt in democratische controle in het algemeen, en in een controle door de beide parlementen van het gemeenschappelijk cultureel beleid in het bijzonder. Daarenboven valt de plaats van het parlement in het verdragsgebeuren op heden ook niet meer te vergelijken met de toestand anno 1993. In het kader van de democratisering van het buitenlands beleid wordt het parlement nu in grote trekken reeds betrokken bij zowel de totstandkoming als de tenuitvoerlegging van verdragen.

Afrondend wijst de heer Suykerbuyk er ook nog op dat een gezamenlijk cultureel budget en een gemeenschappelijk cultureel beleid de facto bijna neerkomen op eenzelfde soevereiniteitsoverdracht als degene die heeft plaatsgevonden m.b.t. de Nederlandse Taal in het Taalunie-verdrag.

V. Invulling van het Cultureel Verdrag op basis van een voorafgaand prioriteitenonderzoek

A. De positie van het Nederlands in Europa

Inzake de status van het Nederlands in Europa (en bij uitbreiding, in de wereld) is de heer Luk Van Nieuwenhuysen de mening toegedaan dat er niet genoeg gewaarschuwd kan worden voor de latent immer aanwezige neiging om het aantal talen in de Europese Unie te beperken. Het ene voorzitterschap van de Unie is op dat punt al wat alerter en gevoeliger dan het andere, maar de dreiging is wel degelijk steeds aanwezig.

Er moet derhalve permanent op gehamerd worden dat het Nederlands wel degelijk een van de belangrijke talen is op Europees vlak, en dat het daarenboven de taal is van de meerderheid van de bevolking van het gebied waar de belangrijkste concentratie aan Europese instellingen zich bevindt.

In het licht hiervan kan het initiatief dat de minister-president naar zijn Nederlandse collega toe heeft genomen, inzake het gebruik van het Nederlands tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie, dan ook de volledige goedkeuring wegdragen van de heer Van Nieuwenhuysen. Iets waarin hij volmondig wordt bijgetreden door de heer Fred Diekens.

Voor wat betreft de positie van het Nederlands in de wereld, betreurt de heer Van Nieuwenhuysen dat er tot op vandaag nog geen vervolg werd georganiseerd op de twee colloquia over de plaats van het Nederlands in de wereld (in ruime zin) die respectievelijk in oktober 1991⁷ en in maart 1994⁸ werden gehouden op initiatief van het Vlaams Parlement. Uit beide colloquia is gebleken dat er inzake de verdediging van de positie van het Nederlands in de wereld nog heel veel te doen stond. Inzake actie is er sindsdien echter weinig gebeurd. De heer Van Nieuwenhuysen hoopt dan ook dat in het licht van de operationalisering van het Cultureel Akkoord, Vlaanderen en Nederland gezamenlijk tot concrete afspraken zullen komen inzake de verdediging en de promotie van het Nederlands in de wereld.

⁷ Het colloquium ging meer bepaald door op 11 en 12 oktober 1991 in Brussel. Zie voor de neerslag hiervan : *Nederlands in de Wereld : een internationaal colloquium : het verslagboek*, VLAAMSE RAAD (ed.), Brussel, Vlaamse Raad, 1991, 221 pp.

⁸ Het colloquium ging door in Brussel, van 24 tot 26 maart 1994. Zie voor de verslaggeving : *Nederlandstalige en Afrikaanstalige media : Aruba – Frans-Vlaanderen – Indonesië – Namibië – Nederland – Nederlandse Antillen – Suriname – Vlaanderen – Zuid-Afrika*, 2° internationale colloquium Nederlands in de Wereld, VAN ZUTPHEN, N. en NOOTENS, J. (eds.), Brussel, VLAAMSE RAAD – VUBPRESS, 1994, 462 pp.

Inzake de problematiek van het ontbreken van een continuering van de initiatieven rond "Nederlands in de Wereld", laat de heer Herman Suykerbuyk opmerken dat één van de beslissingen van het laatste colloquium er precies in bestond de toekomstige organisatie van colloquia over dit thema over te hevelen van het Vlaams Parlement naar de Nederlandse Taalunie. Ook hij moet met enige spijt vaststellen dat er zich hier minstens een ernstig "communicatieprobleem" stelt. Het feit echter dat de basisbevoegdheid hieromtrent werd overgedragen naar de Taalunie kan hoedanook niet meer ongedaan gemaakt worden. Het parlement moet hier dus de gevolgen van zijn eigen beslissingen dragen.

Voor mevrouw Cecile Verwimp-Sillis staat het zondermeer buiten kijf dat Nederland en Vlaanderen in beginsel steeds één lijn moeten trekken als het gaat om taalaspecten van het beleid van de Europese Unie. Ook dienen ze gezamenlijk op te treden om te pogen de mogelijkheden die de cultuurparagraaf van het Verdrag van Maastricht biedt, te richten op ondersteuning en stimulering van de bestaande pluriformiteit in lidstaten en regio's.

B. Samenwerking op media-gebied

De heer Paul Van Grembergen pleit ervoor dat zowel de Nederlandse als de Vlaamse zenders, los van de occasionele berichtgeving over specifieke gebeurtenissen, elke dag een portie nieuws zouden brengen over respectievelijk Vlaanderen en Nederland. Zulks zou de wederzijdse kennis van elkaars instellingen, mentaliteit, visies en problemen zeer ten goede komen. Hetgeen er op termijn toe kan bijdragen dat Vlaanderen en Nederland meer in termen van een "eenheid" gaan denken.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen is eveneens de mening toegedaan dat de media op vandaag meer dan ooit onze bijzondere aandacht verdienen.

In dat opzicht betreurt hij dat Radio Vlaanderen Internationaal weldra zijn uitzendingen in een aantal vreemde talen zal moeten staken⁹. Hij oppert de suggestie dat er zou moeten nagegaan worden of een (vorm van) samenwerkingsverband met Radio Nederland Wereldomroep er niet toe zou kunnen leiden dat de uitzendingen in vreemde talen toch behouden blijven.

⁹ Luidens persberichten zou de radio-directie, naar aanleiding van de herstructurering van de BRTN, besloten hebben om de uitzendingen van Radio Vlaanderen Internationaal op de korte golf in te perken, en zouden vanaf eind oktober 1997 de uitzendingen in het Spaans, het Duits en het Arabisch geschrapt worden.

Inzake televisie wijst de heer Luk Van Nieuwenhuysen erop dat enige tijd terug, vanuit Nederland, de suggestie gedaan werd om gezamenlijk met Vlaanderen een satelliet-kanaal op te starten. Hij meent dat een dergelijk idee, aangezien het in het Noorden blijkbaar leeft, onder andere kan gehanteerd worden om tot een gezamenlijk cultureel televisienet (genre "Arte") te komen. Ook hij is immers de mening toegedaan dat de beide bevolkingen op die manier nader tot elkaar kunnen komen.

De heer Fred Dielens van zijn kant, verklaart de gedachte aan een gezamenlijke culturele zender genegen te zijn, maar laat opmerken dat zulks momenteel budgettair nauwelijks haalbaar lijkt te zijn. Op ditzelfde bezwaar is immers ook de, vanuit Nederland voorgestelde, denkpiste om gezamenlijk een satellietzender op te richten (die mede op Indonesië gericht zou zijn), in kringen van de Vlaamse regering met de nodige scepsis onthaald. En recent nog toonden ook de tribulaties rond Radio Vlaanderen Internationaal aan dat het budgettaire keurslijf wel heel eng aan het worden is.

Dit alles doet echter geen afbreuk aan de inhoudelijke zinvolheid van een dergelijk project. Het ware daarenboven ook het instrument bij uitstek om naar de "Europeanen" in en rond Brussel toe een "ontmoetingspolitiek" te voeren. Het in contact treden met die groep is voor Vlaanderen – alleen al in het licht van de komende gemeenteraadsverkiezingen – van vitaal belang.

Onder verwijzing naar de platformtekst van Agalev en GroenLinks uit 1993, stelt mevrouw Cecile Verwimp-Sillis dat ook zij voorstander is van het oprichten van een gezamenlijk Vlaams-Nederlands cultureel televisienet. Een dergelijk net zou als structurele voorziening in de plaats moeten komen van de ad-hoc coproducties die nu sporadisch plaatsvinden.

C. Het welzijnsdomein

De heer Fred Dielens had van de heer Suykerbuyk graag enige toelichting gekregen inzake de wat lapidaire vermelding van de welzijnsproblematiek in de resolutie. Daar waar hij immers goed kan begrijpen dat welzijn – als nieuw beleidsdomein in het Cultureel Akkoord – ook een aparte vermelding in de resolutie verdient, ziet hij in de praktijk niet erg goed waar men precies op uit is. Graag had hij dan ook vernomen welke situaties en specifieke problematieken men in gedachten heeft.

De heer Herman Suykerbuyk repliceert hierop dat dit punt van de resolutie opzettelijk eerder vaag gehouden werd. De toestand is voor hem in deze, zoals voor iedereen, immers ook volledig nieuw. Ten titel van voorbeeld verwijst hij wel naar in het grensgebied op stapel staande projecten in de sector van de ouderenzorg. In concreto verwijst hij ook naar reeds bestaande vormen van samenwerking inzake de openstelling van rust- en verzorgingstehuizen voor dementerende bejaarden. Een, in het verlengde hiervan, verder wederzijds openstellen van rusthuizen lijkt hem een logische handelswijze te zijn.

VI. Algemene Conferentie voor de Samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen

Inzake de deelnemers aan een dergelijke Algemene Conferentie voor de Samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen, verwijst de heer Luk Van Nieuwenhuysen naar zijn tussenkomst inzake de samenstelling van de Vaste Gemengde Commissie van het Cultureel Akkoord. Aangezien hij terzake pleit voor een "open" commissie, moet een dergelijke "openheid" zich mutatis mutandis ook vertalen naar het deelnemersveld van de Algemene Conferentie voor de Samenwerking.

VII. Vlaams-Nederlands Huis in Brussel

De heer Luk Van Nieuwenhuysen is de mening toegedaan dat in het verleden reeds duidelijk genoeg is gebleken dat er ruime politieke steun bestaat voor de idee van een Nederlands-Vlaams Huis in Brussel. Bij de eventuele concretisering van deze idee dient er ook rekening mee te worden gehouden dat ze op een "natuurlijke" manier zal moeten ingebed worden in het bestaande Vlaams-Brusselse gegeven. Het Nederlands-Vlaams Huis mag geen wereldvreemde lobby-machine worden, maar moet voor de Brusselse Vlamingen ook een echte "thuis" zijn.

Overigens is de heer Luk Van Nieuwenhuysen de mening toegedaan dat dergelijke Vlaams-Nederlandse Huizen ook zouden moeten worden opgericht in andere landen waar nog Nederlands wordt gesproken, of waarmee anderszins nog culturele banden bestaan (zo o.a. in Frans-Vlaanderen en in Zuid-Afrika).

Zich stoelend op de gezamenlijke tekst van Agalev en GroenLinks stelt mevrouw Cecile Verwimp-Sillis dat er naast het Vlaams cultureel centrum in Amsterdam ook een cultuurhuis van de Nederlandse taal moet komen in Brussel. De beide huizen moeten volgens haar niet in eerste instantie

dienen voor een presentatie over en weer van elkaars nationale cultuur, maar moeten vooral een ontmoetingsplek bij uitstek vormen voor de cultuur uit Noord en Zuid, en dit in al zijn verscheidenheid. Uit het loutere bestaan van de platformtekst concludeert zij tevens dat er op Nederlands parlementair vlak, en dan meer bepaald bij de Nederlandse Groenen, wel degelijk interesse bestaat voor een Nederlands-Vlaams Huis in Brussel.

De heer Jef Sleenckx wenst van de heer Suykerbuyk te vernemen hoe hij de financiering van dit Nederlands-Vlaams Huis precies ziet. Zal het worden betaald door Vlaanderen omdat het in Vlaanderen ligt, zal het worden betaald door Nederland omdat het in zekere zin kan gelden als de Nederlandse tegenhanger van de Brakke Grond, of zullen de beide regeringen erin moeten bijdragen?

De heer Herman Suykerbuyk antwoordt hierop dat in theorie de financiering had moeten gebeuren vanuit Nederland, en dit omdat het voorziene huis inderdaad min of meer als pendant van de Brakke Grond kon fungeren (en dus een min of meer klassiek cultureel centrum had moeten worden).

Deze, beperkte, visie op het toekomstige Nederlands-Vlaams Huis in Brussel is ondertussen echter achterhaald, zodat ook de initiële financieringsplanning werd verlaten.

De visie op het Nederlands-Vlaams Huis is ondertussen immers in aanzienlijke mate geëvolueerd.

Eerstens is het zowel voor Vlaanderen als voor Nederland belangrijk om in Brussel een steunpunt uit te bouwen voor de verdediging van de Nederlandse taal binnen de Europese instellingen. Hetgeen meteen impliceert dat zowel Vlaanderen als Nederland financieel zullen moeten bijdragen.

Tweedens wordt aan een dergelijk Nederlands-Vlaams Huis nu ook een functie toegedicht ten aanzien van de Brusselse Vlamingen. Hetgeen een reden is voor Vlaanderen om een financiële bijdrage te leveren.

En derdens komt het de heer Herman Suykerbuyk ook logisch voor om het secretariaat van het Cultureel Akkoord in Brussel te vestigen, als een soort "tegegengewicht" en "tegenpool" voor het in Den Haag gevestigde secretariaat van de Nederlandse Taalunie. Tegengewicht dat des te noodzakelijker is daar de gewoonte zich geïnstitutionaliseerd heeft dat de Algemeen Secretaris van de Taalunie een Nederlander moet zijn. De combinatie van vestigingsplaats en nationaliteit van de Algemeen

Secretaris¹⁰ leidt volgens de heer Suykerbuyk tot een al te Nederlandse kijk op de dingen. Een in Brussel gevestigd secretariaat van het Cultureel Akkoord, dat eveneens de rudimentaire aanzet kan zijn voor een later "full-scale" Nederlands-Vlaams Huis kan derhalve ook als een Vlaamse prioriteit gezien worden, zodat ook hier Vlaanderen (weze het dan tezamen met Nederland) tot financiële ondersteuning gehouden is.

Afrondend kan dus gesteld worden dat de financiering van een toekomstig Nederlands-Vlaams Huis zowel een zaak voor Nederland als voor Vlaanderen zal zijn.

2.3. Bijkomende dimensies

I. Aanvullende invulling van het Cultureel Akkoord via de grensgemeenten

Ter aanvulling op het in de resolutie geschetste kader voor invulling van het Cultureel Akkoord tussen Vlaanderen en Nederland, wil de heer Paul Van Grembergen de commissieleden en de minister-president wijzen op het bestaan van een piste die tegelijk een erg pragmatische invulling toelaat, én potentieel een enorme impact heeft, te weten : het inkleuren van het Cultureel Akkoord via grensoverschrijdende samenwerking tussen de aan elkaar grenzende Vlaamse en Nederlandse grensgemeenten.

De heer Van Grembergen neemt hierbij in aanmerking dat er in Vlaanderen 308 gemeenten zijn, waarvan er 35 grenzen aan Nederland. Een korte rekensom leert ons derhalve dat ongeveer 11,5 % van de Vlaamse gemeenten een rechtstreekse geografische binding met Nederland hebben.

¹⁰ Als voorbeeld van hoe het wel moet haalt de heer Herman Suykerbuyk het model van de Benelux Economische Unie aan. De leiding van het Secretariaat-Generaal berust daar bij de Secretaris-Generaal die, krachtens artikel 34, 1° van het Beneluxverdrag (officieel : het Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie, getekend te 's-Gravenhage op 3 februari 1958, en van kracht geworden op 1 november 1960) de Nederlandse nationaliteit bezit. Deze Nederlandse nationaliteit van de Secretaris-Generaal is de uitkomst van een compromis waarvan de pendant gelegen is in het feit dat de zetel gevestigd is in Brussel.

In kwantitatief opzicht ligt hier dus een enorm samenwerkingspotentieel. Terwijl er kwalitatief, met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, gesteld kan worden dat er in heel veel gemeenten al samengewerkt wordt. De benodigde basis-expertise is er derhalve reeds aanwezig. In dat opzicht bestaat het enige probleem daarin, dat er tot op vandaag van hogerhand nog nooit is nagegaan hoe en aan welke van die reeds bestaande samenwerkingsverbanden steun kan worden verleend door de centrale Vlaamse overheid.

De heer Paul Van Grembergen roept de Vlaamse regering derhalve op om de basisgedachte van het invullen van het Cultureel Akkoord via de gemeenten, die toch de administratieve basis-eenheden van het Vlaamse bestuursnetwerk zijn, tot de hare te maken, en samen met de Nederlandse overheid na te gaan (1°) wat er terzake reeds bestaat aan samenwerking, en (2°) hoe en waarmee die samenwerking nog op een nuttige wijze kan verbeterd en aangemoedigd worden.

Op basis van een dergelijke inventaris kan er een gefundeerde discussie gevoerd worden over het inpassen van die intergemeentelijke grensoverschrijdende samenwerking in een ruimere ondersteuningsstructuur.

Via deze aanpak kan op een zeer doelgerichte wijze een enorm realiseerbaar potentieel angesproken worden. En dit zelfs in zodanige mate dat er een "grensvervagend" effect kan uit voortvloeien. Het Cultureel Akkoord kan binnen dit denkpatroon ook tot een levende werkelijkheid op het terrein worden.

Vanzelfsprekend is ook voor de beide betrokken parlementen een rol weggelegd in de discussie over de structurering en ondersteuning van de bestaande projectenwaaier.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis verklaart zich te kunnen terugvinden in deze denkpiste. Inzoverre men invulling wil geven aan het Cultureel Akkoord via de gemeenten, komt het immers zinvol over om eerst en vooral met de aan Nederland grenzende gemeenten te werken. Dit mag echter geen beletsel vormen om er ook de andere gemeenten, via jume-lages of gemeenschappelijke culturele activiteiten, bij te betrekken.

II. Algemeen kader van de Vlaams-Nederlandse betrekkingen : de verdieping van de Westerschelde

De heer Paul Dumez stelt dat het Cultureel Akkoord in wezen slechts één element is binnen het ruimere geheel van de Vlaams-Nederlandse

betrekkingen. De overeenkomst met betrekking tot de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde¹¹ is daar een ander element van. Iets wat trouwens ook tot uiting komt in het feit dat de beide verdragen werden ondertekend in Antwerpen op 17 januari 1995. Het hoeft geen betoog dat het verdrag tot verruiming van de Westerschelde voor Vlaanderen in het algemeen, en voor Antwerpen in het bijzonder, economisch uiterst belangrijk is. In dat opzicht kan gerust gesteld worden dat het Cultureel Akkoord en het Verdrag inzake de Westerschelde, qua soortelijk gewicht, elkaars pendant zijn. Het ene is een basisgegeven op het gebied van de cultuur, terwijl het andere economisch van vitaal belang is voor Vlaanderen.

Onder verwijzing naar recente persberichten luidens dewelke er door Nederland pas in het najaar van 1997 een aanvang zou worden gemaakt met de baggerwerken, wil de heer Paul Dumez de onrust vertolken die leeft in Antwerpse maritieme midde- den. Oorspronkelijk was immers voorzien dat die baggerwerken reeds tijdens het voorjaar van 1997 zouden worden aangevat. Elk eventueel uitstel zou ernstige gevolgen kunnen hebben, en zou derhalve de facto een inbreuk vormen op de verplichting om het verdrag loyaal uit te voeren.

Hij wenst van de minister-president dan ook te vernemen of deze, bij zijn recent overleg met de Nederlandse minister-president, de heer Wim Kok, mogelijke indicaties voor een gebrek aan verdragsloyauteit aan Nederlandse zijde heeft kunnen vaststellen. Klopt het meer bepaald dat de Nederlandse partner zijn verdragsverplichtingen maar schoorvoetend nakomt, zoals men in Antwerpse havenmiddens vreest?

3. STELLINGNAME TEN AANZIEN VAN DE RESOLUTIE DOOR DE HEER LUC VAN DEN BRANDE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID, EUROPESE AANGELEGENHEDEN, WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE

3.1. Algemene evaluatie van de resolutie

¹¹ Zie : Stuk 87 (BZ 1995) – Nrs. 1&2. Decreet tot goedkeuring van het verdrag tussen het Vlaamse Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde en van de bijlagen A, B, C, D, E, F en G, ondertekend te Antwerpen op 17 januari 1995.

Voorafgaandelijk laat de minister-president opmerken dat met betrekking tot een voorstel van resolutie de Vlaamse regering slechts met de grootste omzichtigheid enige, goedbedoelde, maar vanzelfsprekend niet-bindende, opinies kan uitbrengen. De politieke basisverantwoordelijkheid voor de inhoud van een resolutie ligt immers per definitie bij het Vlaams Parlement.

De keerzijde hiervan is dat de Vlaamse regering door een resolutie slechts gebonden is bij wijze van algemeen richtsnoer. Een resolutie verschaft immers geen voldoende basis om als grondslag voor specifiek executief handelen, laat staan voor juridische gevolggeving door de uitvoerende macht, te kunnen fungeren.

Binnen dit specifieke kader, kan de minister-president zich in algemene trekken vrij goed terugvinden in de teneur van de resolutie. Hetgeen niet belet dat er op een aantal punten wel degelijk sprake kan zijn van nuanceverschillen tussen de resolutietekst en de opvattingen van de Vlaamse regering terzake.

Dat de Vlaamse regering zich in globo kan terugvinden in de resolutie vloeit logisch voort uit het feit dat de tekst vrijwel naadloos aansluit bij de basisfilosofie en de politieke wil die ten grondslag lag, en ligt, aan de totstandbrenging van het nieuw Cultureel Verdrag met Nederland. Basisfilosofie en politieke wil die in meer algemene zin het nieuw geschapen kader onderpinnen van de Vlaams-Nederlandse betrekkingen. Dit kader werd geformaliseerd in de vijf verdragen die op 17 januari 1995 in Antwerpen werden ondertekend (het Cultureel Verdrag, het Verdrag over de uitdieping van de Westerschelde¹², het Verdrag over de kwaliteit van het Scheldewater¹³, het Verdrag over de kwaliteit van het Maaswater¹⁴, en het Verdrag over de

¹² Zie : Stuk 87 (BZ 1995) – Nrs. 1&2. Decreet tot goedkeuring van het verdrag tussen het Vlaamse Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde en van de bijlagen A, B, C, D, E, F en G, ondertekend te Antwerpen op 17 januari 1995.

¹³ Zie : Stuk 162 (1995-1996) – Nrs. 1&3. Decreet houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Schelde, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995.

¹⁴ Zie : Stuk 163 (1995-1996) – Nr. 1 (het verslag van de bespreking hiervan is toegevoegd aan Stuk 162 (1995-1996) – Nr. 3). Decreet houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Maas, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995.

afvoer van het Maaswater¹⁵), en in de eveneens toen ondertekende algemene politieke afspraak inzake goed nabuurschap en samenwerking. Tesa-men met het Taalunieverdrag vormen deze vijf akkoorden het juridisch-politieke kader van de relaties met Nederland.

3.2. Bemerkingen inzake de zeven hoofdelemen-ten van de resolutie

I. De interrelatie tussen het Cultureel Verdrag en de Taalunie

A. Principiële afwijzing van structurele inpassing van het Cultureel Verdrag in de Taalunie-struc-turen

Met betrekking tot de denkpiste van het "inschui-ven" van het Cultureel Akkoord in de Taalunie-structuren, verwijst de minister-president eerst en vooral naar datgene wat hij daaromtrent reeds gezegd heeft bij de bespreking van het Cultureel Verdrag in het Vlaams Parlement¹⁶. Toen reeds heeft hij gesteld dat er een bewuste keuze werd gemaakt om níét volgens het Taalunie-model te werken, en a fortiori het Cultureel Verdrag ook zeker níét in te schuiven in het bestaande Taalunie-structuren.

De visie dat de Taalunie-structuur hier de meest geëigende structuur zou zijn werd door hem afge-daan als "te romantisch en te idyllisch".

B. Inhoudelijk tegenargument

Op inhoudelijk vlak kan men er niet omheen dat daar waar de Nederlandse Taalunie-structuur geba-seerd is op een reëel bestaande eenheid van taal, een dergelijke eenheid níét bestaat op het gebied van cultuur. Tussen Noord en Zuid blijven er, ondanks zeer grote overeenkomsten, toch ook nog markante cultuurverschillen bestaan. Vandaar dat we kunnen spreken van twee – weze het verwante – (gradueel) verschillende culturen.

¹⁵ Zie : Stuk 88 (BZ 1995) – Nrs. 1&2. Decreet tot goed-keuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de afvoer van het water van de Maas en van de bijlage A, B en C, onderte-kend te Antwerpen op 17 januari 1995.

¹⁶ Zie hiervoor Stuk 86 (BZ 1995) – Nr. 2 : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangele-genheden uitgebracht door de heer Fred Dielens m.b.t. het ontwerp van decreet tot goedkeuring van het Verdrag tussen de Vlaamse Gemeenschap in het Koninkrijk Bel-gië en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de samen-werking op het gebied van cultuur, onderwijs, weten-schappen en welzijn, ondertekend in Antwerpen op 17 januari 1995, pp. 8-9.

In het licht van deze constatacie is het derhalve bij-zonder discutabel of de cultuurpolitiek überhaupt wel in delegatie kan worden gegeven en in gemeenschap kan worden gebracht tussen Noord en Zuid. Naar de mening van de minister-president is zulks niet wenselijk. Cultuurpolitiek en taalpoli-tiek blijven voor hem hoedanook twee verschillen-de zaken, die langs twee verschillende wegen moe-ten worden benaderd.

Deze redenering wordt overigens nog versterkt doordat het huidige Cultureel Akkoord, in tegen-stelling tot zijn voorganger, ook een bijzonder breed terrein bestrijkt. Niet enkel de cultuur sensu stricto valt eronder, maar ook wetenschap, onder-wijs en welzijn (waarbij dit laatste begrip in Noord en Zuid overigens een verschillende invulling krijgt).

C. Formeel tegenargument : ontbreken van demo-cratische besluitvorming

Naast deze inhoudelijke argumentatie is er ook een heel duidelijk "formeel" argument tegen het struc-tureel binden van het Cultureel Akkoord aan de Taalunie. Vooral daar waar in de resolutie wordt gesteld "dat de Taalunie een intergouvernementele organisatie is met een democratische controle", dient de zaak zich volgens de minister-president in de realiteit wel wat genuanceerder aan.

De Taalunie is immers niet langer louter een inter-gouvernementele organisatie, maar heeft de facto een supranationaal karakter verworven. In de fei-ten moet immers worden vastgesteld dat er – als principe – geen parlementaire zeggenschap meer bestaat op het Taalunieverdrag. Het is immers het Comité van Ministers (d.w.z. de respectievelijke ministers van Onderwijs en Cultuur) dat de besliss-ingen neemt. Het zijn dus in wezen zelfs niet meer de Vlaamse en de Nederlandse regering die de beslissingen nemen (ze worden in deze enkel nog door de vier betrokken ministers "gekend", en dekken deze nog politiek in). Ook de parlementai-re controle via de Interparlementaire Commissie is minimaal. De IPC is immers niet meer dan een parlementair "adviescomité" naar de Taalunie toe.

Een concreet voorbeeld van waar dit toe kan lei-den, vinden we terug in de recente spellinghervorm-ing. Die, ondanks het feit dat ze alle Nederlands-sprekenden raakt, in wezen in en door een bijzon-der kleine kring werd vastgelegd.

Het democratisch gehalte van de besluitvorming binnen de Taalunie-structuren is derhalve niet echt om over naar huis te schrijven. Het lijkt dan ook

minder dan aangewezen om zulks nu ook te gaan toepassen op de domeinen van cultuur, wetenschap, onderwijs en welzijn.

D. Wenselijkheid van een zekere mate van binding tussen Cultureel Verdrag en Verdrag over de Nederlandse Taalunie

Wél kan de minister-president de heer Suykerbuyk volgen in zoverre ook hij het niet ondenkbaar acht om qua punctuele uitvoering van het Cultureel Akkoord te werken aan zekere pragmatische koppelingen met de Nederlandse Taalunie.

Hij suggereert dan ook om de laatste zin van het eerste punt van de vijfde gedachtenstreep te schrappen en te vervangen door een tekst waarin gesteld wordt dat de operationeel-making van het verdrag zal geregeld worden via de verslaggeving naar het Vlaams Parlement en de Nederlandse Tweede Kamer toe. Waarbij voor het Cultureel Verdrag, de Vaste Gemengde Commissie, met een eigen secretariaat, overleg zal plegen met de Taalunie waar nuttig en nodig.

Hiermee wordt volgens de minister-president – zonder dat de Taalunie-structuur het Cultureel Akkoord overkoepelt – een voldoende link gelegd tussen Taalunie en Cultureel Akkoord, om te voorkomen dat er twee totaal gescheiden ontwikkelingen op gang zouden komen.

II. De relatie van het Cultureel Verdrag met andere gezamenlijke initiatieven

De minister-president verklaart zich volledig te kunnen terugvinden in de resolutietekst.

Tegelijk wil hij echter waarschuwen voor een al te centralistische werking van het Cultureel Verdrag. De initiatieven die nu reeds goed blijken te werken, moeten zeker niet nog eens overgedaan worden door de Vaste Gemengde Commissie.

III. Samenstelling van de Vaste Gemengde Commissie van het Cultureel Verdrag

Voor de minister-president staat het buiten kijf dat deze commissie de "ziel" van het Cultureel Verdrag is. Dat de Vaste Gemengde Commissie vanuit "het veld" moet gevoed worden is in dat opzicht dan ook maar logisch. Het in de resolutie gevraagde stemt derhalve volledig overeen met de visie van de Vlaamse regering.

Bij de, hoger reeds geciteerde, ontmoeting tussen de Vlaamse minister-president en de Nederlandse

minister-president, werd trouwens overeengekomen om spoed te zetten achter de operationalisering van het Cultureel Verdrag. De Nederlandse regering zal dienovereenkomstig zo spoedig mogelijk haar voorstellen formuleren over de samenstelling van de Vaste Gemengde Commissie.

De installatievergadering zal plaats hebben in Nederland, aangezien de laatste vergadering van de Commissie van het vroegere culturele verdrag plaatsvond in Brussel.

IV. De budgettaire onderbouwing van het Cultureel Verdrag

De minister-president bevestigt hetgeen hij terzake reeds gezegd had bij de commissiebespreking van het Cultureel Verdrag zelf¹⁷. Een bedrag van 100 miljoen frank staat ter beschikking voor de uitvoering van het Cultureel Verdrag.

Voor wat betreft de gevraagde horizontale begroting, kan hij mededelen dat deze ondertussen reeds in de maak is, en dat hij ook naar de Nederlandse regering toe de vraag zal richten om een dergelijke horizontale begroting op te stellen.

Verder stelt de minister-president dat, zoals ook reeds vermeld bij de bespreking van het Cultureel Akkoord, Vlaanderen moet afstappen van de zogenaamde "adjunct-formule". De nu gehanteerde tweederde-eenderde-verdeelsleutel heeft immers ook een ongelijke inspraak en return tot gevolg.

Voor sommige initiatieven komt het hem derhalve wenselijk over om op basis van volledige gelijkwaardigheid met de Nederlanders mee te financieren. Hierdoor moet een evenwichtig partnership mogelijk worden op de domeinen in kwestie.

Zulks zal vanzelfsprekend niet op alle domeinen mogelijk of zelfs maar wenselijk zijn. Zo is het bijvoorbeeld duidelijk dat op het terrein van het onderwijs (waarover de reeds geciteerde GENT-akkoorden – vier in getal – handelen) een gelijke financiering niet tot de mogelijkheden behoort. Vlaanderen met zijn zes miljoen inwoners, kan hier objectief immers niet gelijkelijk bijdragen als Nederland met zijn zestien miljoen inwoners. Voor het gemeenschappelijk maken van een stuk van de onderwijspolitiek zullen m.a.w. wel steeds bepaalde verhoudingen in acht moeten worden genomen.

¹⁷ Zie Stuk 86 (BZ 1995) – Nr. 2, pp. 9-10.

V. Inhoudelijke invulling van het Cultureel Verdrag

In algemene termen kan de minister-president zich terugvinden in de in de resolutie opgesomde principes.

Inzake de verdediging van de positie van het Nederlands in Europa laat de minister-president opmerken dat hij de resolutie niet heeft afgewacht, en ondertussen – zoals door een aantal commissieleden werd vermeld – reeds een initiatief heeft genomen naar het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie.

Meer bepaald heeft hij aan de Vlaamse regering een voorstel van beslissing voorgelegd¹⁸, dat hij bij zijn ontmoeting op 16 januari 1997 in Den Haag met de Nederlandse minister-president Wim Kok, heeft medegedeeld als het officiële Vlaamse standpunt.

Daar heeft de minister-president kunnen constateren dat de huidige Nederlandse regering een stuk gevoeliger is voor het talenvraagstuk binnen de Europese Unie dan haar voorganger dat was onder het vorige Nederlandse voorzitterschap.

Dit is een hele evolutie, aangezien de Nederlanders nooit het equivalent van de Vlaamse taalkundige ontvoogding hebben doorgemaakt. Het gebruik van het Nederlands in Nederland is steeds een vanzelfsprekendheid geweest, terwijl in Vlaanderen de kwestie in veel revindicatieve termen gesteld diende te worden.

¹⁸ Zie hieromtrent het persbericht van de Vlaamse regering na afloop van de vergadering van 14 januari 1997. Op voorstel van minister-president Luc Van den Brande heeft de Vlaamse regering haar houding bepaald ten aanzien van het gebruik van het Nederlands tijdens de vergaderingen van de organen van de Europese Unie tijdens het Nederlandse voorzitterschap. Meer bepaald wordt aan de Nederlandstalige vertegenwoordigers gevraagd om vijf gedragsregels in acht te nemen. Basisregel is dat tijdens formele werkvergaderingen van de Raad Nederlands gesproken wordt. Bij ontbreken van Nederlandstalige vertolking in alle vergaderingen waaraan de lidstaten deelnemen, wordt de voorzitter van de vergadering door de Nederlandstalige vertegenwoordigers erop gewezen dat zij hiervan hinder ondervinden. De voorzitter wordt verzocht in simultaanvertalingen vanuit het Nederlands te voorzien op de eerstvolgende bijeenkomst. Wordt daar niet op ingegaan, dan kan de verdere deelname aan de vergaderingen worden stopgezet. De Vlaamse regering vraagt verder dat van inhoudelijke werkdocumenten van Raad en Commissie een Nederlandstalige versie ter beschikking wordt gesteld. De Vlaamse regering zal ook binnen de Nederlandse Taalunie overleg plegen om tot een gemeenschappelijke houding terzake met Nederland te komen.

Minister-president Wim Kok heeft tijdens het onderhoud overigens ook expliciet gesteld dat hij af wil van de eis om het Nederlands binnen de Europese Unie een gelijke plaats te geven als de andere talen. In het verlengde van de Nederlandse visie op het Nederlands moet het gebruik van de Nederlandse taal op Europees niveau een vanzelfsprekendheid worden.

Daarenboven zijn zowel Nederland als Vlaanderen er beducht voor om al te zeer de "eisen-formule" te hanteren. In de praktijk is het immers verre van denkbeeldig dat men óf maar een halve genoegdoening krijgt, óf volledige genoegdoening, maar dan in ruil voor toegevingen op andere vlakken. Dit laatste ware pas echt aberrant, aangezien men toegevingen zou moeten doen om iets te verkrijgen wat eerstens een vanzelfsprekendheid is, en tweedens nú reeds is voorzien in het EG-verdrag. Derhalve zal het gebruik van het Nederlands niet langer in revindicatieve termen worden gesteld, maar veeleer in affirmatieve termen.

Ook in kwantitatief opzicht zijn er genoeg redenen om het Nederlands als een "volwaardige" Europese taal te beschouwen en te gebruiken. Vastgesteld moet immers worden dat 22 miljoen Europese burgers het Nederlands als moedertaal hebben, wat er de zesde taal in Europa van maakt. In kwantitatief opzicht is ze daardoor belangrijker dan het Deens, het Zweeds, het Fins en het Portugees, om maar deze te noemen.

Afrondend stelt de minister-president dat er terzake de positionering van het Nederlands binnen de organen van de Europese Unie dus een volledige overeenstemming bestaat tussen Vlaanderen en Nederland.

VI. Algemene Conferentie voor de Samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen

De minister-president verklaart zich ten volle te kunnen terugvinden in de idee van een dergelijke Algemene Conferentie voor de Samenwerking.

VII. Vlaams-Nederlands Huis in Brussel

Met betrekking tot dit onderwerp wijst de minister-president erop dat zijn diensten reeds een tijdje terug een document dat zij van het Algemeen Nederlands Congres mochten ontvangen¹⁹, heb

¹⁹ Het betreft hier het rapport "Nederlands-Vlaams Centrum" van het Algemeen Nederlands Congres [ANC] (dat ondertussen gefusioneerd is met het Algemeen Nederlands Verbond, en overigens ook verderwerkt onder de naam "Algemeen Nederlands Verbond" [ANV]), gedateerd 10 april 1996. Het rapport omvat 11 pagina's, waarvan 3 pagina's bijlagen.

ben overgemaakt aan het Vlaams Parlement, met de vraag om in het parlement te komen tot opinievorming omtrent deze kwestie. Een dergelijke gedachtenwisseling heeft tot op heden nog niet plaatsgevonden.

Los van het ontbreken van een duidelijke visie op een dergelijk Vlaams-Nederlands Huis wil de minister-president ook wijzen op de erg gereserveerde houding van de Nederlandse regering terzake.

In de Tweede Kamer sprak staatssecretaris Pattijn steevast over een "Holland Huis", de negatieve kosten-baten balans, en het feit dat dit project geen prioriteit is voor de Nederlandse regering.

In dat licht gezien zal Vlaanderen zich dan ook hier niet revindicatief opstellen. Veel beter is dat Vlaanderen de natuurlijke opinievormingsprocessen die mogelijks terzake in het Noorden nog op gang kunnen komen, op hun beloop laat.

In de huidige situatie ware het in elk geval absurd mocht Vlaanderen moeten ageren, om finaal enkel een "Holland Huis" in Brussel te krijgen, dat – mede op kosten van Vlaanderen – voornamelijk als Nederlandse lobby-machine naar de Europese Unie toe zou fungeren.

Voor de minister-president komt het er derhalve op aan om (1°) voor onszelf eens en voor altijd duidelijk uit te maken wat we inhoudelijk precies bedoelen met een Nederlands-Vlaams Huis, en (2°) op basis daarvan na te gaan hoe we een dergelijk concept tezamen met de Nederlandse partner op het getouw kunnen zetten. Waarbij Vlaanderen wel steeds in gedachten moet houden dat sommige groepen in Nederland de idee van een gezamenlijk Vlaams-Nederlands Huis in Brussel misschien wel genegen zijn, maar dat het zeker géén prioriteit is van het Nederlandse kabinet.

Op basis van al de bovengenoemde overwegingen heeft de minister-president zich bij het taal-luik van het overleg met minister-president Kok dan ook niet willen vastpinnen op duidelijke uitspraken terzake.

In het licht hiervan is hij dan ook de mening toegedaan dat de resolutietekst in wezen ietofwat te scherp is gesteld, rekening houdende met de vaagheid van het achterliggende concept, en met de onwil van de Nederlandse partner.

3.3. Bijkomende dimensies

I. Aanvullende invulling van het Cultureel Akkoord via de grensgemeenten

Ten aanzien van de door de heer Paul Van Grembergen naar voor gebrachte suggestie om de uitvoering van het Cultureel Verdrag mee gestalte te helpen geven via het stimuleren van de samenwerking tussen aan elkaar grenzende Vlaamse en Nederlandse gemeenten, komt het de minister-president alleszins logisch voor dat er inderdaad – ook – zou worden gewerkt vanuit de natuurlijke vertrekbasis die de grensgemeenten vormen. Het Cultureel Akkoord mag zeker geen abstractie blijven, maar moet concreet worden gemaakt. Benego²⁰ werkt trouwens ook reeds rond deze thematiek vanuit het invalspunt van de grensoverschrijdende samenwerking.

De minister-president deelt dan ook mee dat hij deze suggestie ter sprake zal brengen op het overleg dat hij nog dezelfde avond bijwoont tussen de Commissarissen van de Koningin van de Zuidnederlandse provincies en de Vlaamse provinciegouverneurs.

²⁰ Benego staat voor Belgisch-Nederlands Grensoverleg. Het is een openbaar lichaam dat statutair gericht is op het bevorderen van de grensoverschrijdende samenwerking. Hiertoe begeleidt en structureert Benego de grensoverschrijdende samenwerking tussen de deelnemende gemeenten en tracht zij fondsen e.d. te verwerven. Het is een samenwerkingsvorm die gebaseerd is op de Benelux-Overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale samenwerkingsverbanden of autoriteiten (kort "Benelux-Overeenkomst"). Deze werd voor België goedgekeurd bij wet van 23 maart 1990 (B.S. 30 maart 1991). En eveneens voor Vlaanderen goedgekeurd bij decreet van de Vlaamse Raad van 7 februari 1990 (B.S. 24 maart 1990). De samenwerking op basis van deze Benelux-Overeenkomst is niet verplicht, maar vindt plaats op basis van vrijwilligheid. Door een Bijzondere Commissie voor Grensoverschrijdende Samenwerking van de Benelux Economische Unie zijn model-statuten opgesteld voor een grensoverschrijdend openbaar lichaam. Deze werden als richtsnoer gebruik voor Benego. De Benelux-Overeenkomst is op zijn beurt dan weer een concretisering van de European Outline Convention of Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities, die begin 1980 binnen de Raad van Europa tot stand kwam.

Een van de bedoelingen van het Vlaams-Nederlands politiek overleg, dat minstens één keer per jaar doorgaat, maar dat op ambtelijk niveau continu wordt opgevolgd en uitgevoerd, is immers dat er op het terrein zaken zouden gerealiseerd worden.

Diverse werkgroepen hebben zich reeds gebogen over de Vlaams-Nederlandse samenwerkingsmogelijkheden in het grensgebied. Hieruit voortspruitende realisaties situeren zich onder andere op de domeinen van ambtelijke uitwisseling, ambtelijke afstemming, en afstemming van het beleid op vlak van milieu.

Terloops wenst de minister-president de commissieleden ook even te wijzen op het bestaan van een niet-geringe paradox terzake. Daar waar Vlaanderen en Nederland, op basis van een onmiskenbaar samenhorigheidsgevoel, immers streven naar meer samenwerking op zoveel mogelijk domeinen, dient geconstateerd dat de sociaal-economische wetgeving (in ruime zin) tussen België en Nederland steeds meer uiteen begint te groeien. Hetgeen zeker geen positieve weerslag heeft op de Vlaams-Nederlandse betrekkingen.

Er mag echter vanzelfsprekend niet verwacht worden dat het ter tafel brengen van de suggestie van intergemeentelijke samenwerking al onmiddellijk ook tot besluitvorming daaromtrent zal leiden.

Voor de volledigheid laat de minister-president echter wel nog opmerken dat de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking op het terrein, in omgekeerde zin, zeker ook niet mag verengd of beperkt worden tot samenwerking in de grensgebieden. Zulks zou immers afbreuk doen aan de op heden reeds bestaande situatie waarbinnen er reeds een immense culturele en creatieve uitwisseling bestaat tussen het "hoge Noorden" en het "diepe Zuiden" (cf. de theatervoorstellingen van Nederlandse groepen in Vlaanderen en de Vlaamse optredens in de Noordnederlandse provincies).

II. De Watervrdragten in het kader van de Vlaams-Nederlandse betrekkingen

Op de vraag van de heer Paul Dumez met betrekking tot de Nederlandse houding terzake de uitvoering van het verdrag inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde, antwoordt de minister-president dat hij deze kwestie eveneens heeft aangekaart bij zijn ontmoeting met minister-president Wim Kok.

Hij kan hieromtrent mede delen dat de Nederlandse regering, bij monde van haar minister-president,

ten stelligste bevestigd heeft dat ze de politieke wil heeft om al het mogelijke te doen opdat de aanvang van de baggerwerken met het oog op de verdieping van de Westerschelde geen vertraging zou oplopen.

Zij heeft tot nog toe vooral af te rekenen gehad met procedurale problemen, die voortvloeiden uit klachten van milieuverenigingen.

De Nederlandse regering heeft de bijzondere procedurewet op basis waarvan de baggervergunning moet toegekend worden, ondanks een kritisch advies van de Raad van State, voor behandeling aan de Tweede Kamer toegestuurd. Het ontwerp zal daarenboven worden opgenomen in de lijst van wetsontwerpen waarvoor de regering de spoedbehandeling vraagt.

De Nederlandse regering gaat er van uit dat het wetsontwerp in het voorjaar in beide Kamers zal zijn goedgekeurd, en dat de verdiepingswerken nog in de eerste helft van dit jaar kunnen aanvangen.

De minister-president concludeert uit dit alles dat de politieke wil en het engagement van de Nederlandse regering terzake niet in vraag gesteld kan worden. Indien de parlementaire behandeling in Nederland haar normale voortgang kent zal er dus ook geen vertraging optreden in de kalender van de uitdiepingswerkzaamheden.

De enige nog resterende kwestie is wat er moet gebeuren met de bovengehaalde baggerspecie. Hieromtrent zullen oplossingen gevonden moeten worden, en beslissingen genomen moeten worden.

4. REPLIEKEN EN AMENDERINGEN

4.1. De relatie tussen het Cultureel Akkoord en de Taalunie

De heer Luk Van Nieuwenhuysen meent te moeten constateren dat de Vlaamse regering met haar huidige stellingname over het gescheiden houden van het Cultureel Akkoord en de Taalunie afwijkt van haar oorspronkelijke opvatting zoals ze deze geformuleerd heeft in een prioriteiten-nota van januari 1995, waarin wel nog fusie en samenwerking werden gesuggereerd.

De minister-president repliceert hierop dat de bedoelde nota in wezen eveneens slechts betrekking heeft op pragmatische afstemming tussen de twee akkoorden. Daarenboven toont hij de con-

stantheid van de opvattingen van de Vlaamse regering ter zake aan door te verwijzen naar zijn uitspraken van begin 1996 bij de behandeling van het Cultureel Akkoord.

De heer Herman Suykerbuyk, van zijn kant, meent begrepen te hebben dat in de visie van de minister-president vooral het "structureel" karakter van de band tussen het Cultureel Verdrag en het instrumentarium van de Taalunie, een storend gegeven is.

Hij wenst daarom te preciseren dat hij de term "structureel" louter en alleen gehanteerd heeft om duidelijk te maken dat de binding tussen Cultureel Verdrag en Taalunie niet louter "vrijblijvend" van aard mag zijn.

Derhalve is hij de mening toegedaan dat er ten gronde geen wezenlijk verschil van mening bestaat tussen zijn visie en die van de minister-president.

Ook de heer Suykerbuyk erkent dat het Taalunie-verdrag wezenlijk van een andere orde is dan het Cultureel Akkoord, waar er geen sprake is van enige soevereiniteitsoverdracht. Daarom ook is hij bereid de term "aanwenden" (die impliciet eveneens op een supranationale structuur zou kunnen wijzen) te laten vallen.

Hij vindt de minister-president ook in zijn overtuiging dat er desondanks nog altijd voldoende redenen bestaan om op pragmatische gronden tot samenwerking te komen. Samenwerking die inderdaad gerealiseerd kan worden doorheen het secretariaat van het Cultureel Verdrag.

Om al die redenen wordt er door de heren Herman Suykerbuyk, Michiel Vandenbussche, Paul Van Grembergen en mevrouw Cecile Verwimp-Sillis een amendement ingediend (Stuk 232 (1995-1996) – Nr.2 – amendement A) dat ertoe strekt de laatste zin van punt 1 van de vijfde gedachtenstreep te vervangen door de bepaling dat de democratische controle op het Cultureel Verdrag dient te worden geregeld via verslaggeving naar het Vlaams Parlement en de Nederlandse Tweede Kamer toe. Waarbij de in het Cultureel Verdrag voorziene Vaste Gemengde Commissie, met een eigen secretariaat wordt uitgerust, waarlangs ze overleg zal plegen met de Taalunie waar nodig.

Ter stemming gelegd wordt dit amendement aangenomen bij unanimité van elf stemmen.

4.2. Samenwerking op media-gebied

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis laat opmerken dat over de fracties heen werd gepleit voor een gezamenlijk optreden op het vlak van de media, en dan meer bepaald voor het opzetten van een gemeenschappelijke zender. De occasionele ad-hoc samenwerking inzake sommige programma's, hoe nuttig en nodig deze ook moge zijn, voldoet immers niet aan de veel verder reikende culturele aspiraties van de politieke fracties. Graag had zij dan ook van de minister-president vernomen wat hij denkt van een mogelijk gezamenlijk televisienet.

De minister-president repliceert hierop dat het hier in wezen om een bijzonder ingewikkelde kwestie gaat, die zich momenteel nog niet leent tot een eenduidig antwoord. Een van de redenen hiervoor is onder andere dat het medialandschap in Nederland veel diffuser is dan in Vlaanderen.

Zijns inziens lijkt er voor het ogenblik in de mediawereld geen echte behoefte te bestaan aan structurele samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen. Enkel voor projectmatige samenwerking lijkt er derhalve ruimte te zijn.

De idee van een gemeenschappelijke satelliet-zender werd als proefballonnetje enige tijd terug wel reeds gelanceerd door het Nederlandse kabinet, maar de idee ketste af op de financiële onbetaalbaarheid van een dergelijk project.

Volgens de minister-president kan er op mediavlak in een volgende periode wellicht een initiatief genomen worden, gericht op samenwerking tussen de "kleinere" culturen in Europa. Zulks ware dan per definitie echter meer een "Europees" dan een bilateraal, Vlaams-Nederlands, project.

4.3. Vlaams-Nederlands Huis in Brussel

Met betrekking tot het Vlaams-Nederlands Huis in Brussel kan mevrouw Cecile Verwimp-Sillis maar weinig begrip opbrengen voor de opvatting van de minister-president als zou Vlaanderen zelf nog niet goed weten wat het precies aan wil met een dergelijk centrum. Volgens haar zijn de bepalingen van het zevende punt van de resolutie op zich al voldoende duidelijk.

De minister-president repliceert hierop dat de bepalingen van het genoemde zevende punt slechts programmatorisch zijn, en in wezen niets zeggen over de concrete invulling van een dergelijk Vlaams-Nederlands Huis. Invulling waaromtrent

hij vanuit diverse hoeken sterk uiteenlopende signalen krijgt.

In verband met de Nederlandse terughoudendheid, en de aan een dergelijk project verbonden kostprijs, suggereert de heer Jacques Laverge om de toch vrij aanzienlijke Nederlandse kolonie in België (die volgens hem meer dan 100.000 personen omvat), waarvan men daarenboven op grond van allerhande indicaties mag aannemen dat velen tot de meer gegoede bevolkingsgroep behoren, op een creatieve manier in te schakelen voor de realisatie van dit project. Enerzijds zouden ze misschien kunnen warm gemaakt worden voor het leveren van een financiële bijdrage, en anderzijds zouden ze de Nederlandse regering hieromtrent kunnen sensibiliseren.

Zowel de minister-president als de overige commissieleden uiten hun scepsis omtrent de kansen op welslagen van deze approach.

De heer Herman Suykerbuyk van zijn kant volgt de minister-president in zoverre dat in het zevende punt van de resolutie inderdaad enkel een concept wordt geformuleerd. Aan de concrete invulling van een dergelijk concept moet evidentierwijze nog verder gewerkt worden. Het aanvaarden van dit onderdeel van de resolutie pint de Vlaamse regering dus zeker niet vast op een specifiek project, maar wil alleen haar principiële steun voor de idee van een Vlaams-Nederlands Huis peilen.

Dat Nederland daarenboven ook niet bijster geïnteresseerd zou zijn in een dergelijk Nederlands-Vlaams Huis in Brussel, lijkt hem toch niet geheel zeker te zijn. Zo meent hij persoonlijk wel degelijk signalen te hebben opgevangen die op het tegengestelde zouden kunnen wijzen.

Op grond van die twee overwegingen meent hij dan ook zijn tekst te moeten handhaven. Wel verklaart hij zich bereid om het voor de Vlaamse regering toch ietofwat kwetsende woord "eindelijk" te schrappen in het bedoelde zevende punt. Een daartoe strekkend amendement (Stuk 232 (1995-1996) – Nr.2 – amendement B) wordt dan ook ingediend door de heren Herman Suykerbuyk, Michiel Vandenbussche, Paul Van Grembergen en mevrouw Cecile Verwimp-Sillis.

Ter stemming gelegd wordt het bedoelde amendement aangenomen met unanimitéit van elf stemmen.

Na consultatie van de leden verklaart de voorzitter van de commissie daarenboven dat op een eerst-

volgende commissiebijeenkomst van gedachten zal worden gewisseld over het door de minister-president vermelde ANC-rapport "Nederlands-Vlaams Centrum".

5. EINDSTEMMING

Ter stemming gelegd wordt de, zoals hierboven aangegeven geamendeerde, tekst van de resolutie aangenomen bij unanimitéit van elf stemmen.

De verslaggever,

Paul DUMEZ

De voorzitter,

Jef SLEECKX

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement

- stelt vast dat het Verdrag tussen de Vlaamse Gemeenschap in het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de samenwerking op het gebied van cultuur, onderwijs, wetenschappen en welzijn, ondertekend in Antwerpen op 17 januari 1995 (hierna Cultureel Verdrag te noemen) een raamakkoord is, dat nog veel ruimte biedt voor een concrete invulling ;
- is van mening dat Vlaanderen en Nederland een grote gemeenschappelijkheid hebben in taal, cultuur en geschiedenis en dat de bevoorrechte relaties tussen Vlaanderen en Nederland veel meer veronderstellen dan een gewoon cultureel verdrag ;
- is anderzijds van mening dat een verdrag, juridisch, politiek en cultureel maatschappelijk, een groter gezag heeft dan gewone en doorgaans partiële akkoorden ;
- verwijst naar de hoorzitting met deskundigen op het terrein, die op 8 februari 1996 door de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden werd georganiseerd ;
- vraagt aan de Vlaamse regering om bij de concrete invulling van het Cultureel Verdrag, de volgende aanbevelingen uit te voeren :
 1. de relatie van het Cultureel Verdrag tot het Taalunieverdrag moet duidelijk worden bepaald. Daarbij moet er rekening worden gehouden met het belangrijke feit dat de Taalunie een intergouvernementele organisatie is met een democratische controle. Die democratische controle moet ook gelden voor het Cultureel Verdrag. Ze wordt geregeld via verslaggeving naar het Vlaams Parlement en de Nederlandse Tweede Kamer toe. Voor het Cultureel Verdrag zal de Vaste Gemengde Commissie, met een eigen secretariaat, overleg met de Taalunie plegen waar nodig ;
 2. de relatie van het Cultureel Verdrag tot de GENT-akkoorden en tot andere belangrijke Vlaams-Nederlandse initiatieven, zoals bijvoorbeeld de Frankfurter Buchmesse, dient te worden gepreciseerd ;

3. de Commissie van het Cultureel Verdrag moet in meerderheid bestaan uit personen uit het veld, met name particulieren en vertegenwoordigers van organisaties die actief zijn op het vlak van de samenwerking en bijgevolg beschikken over de nodige ervaring ;
4. de Vlaamse regering moet voor de uitvoering van het Cultureel Verdrag een reëel budget ter beschikking stellen en er bij de Nederlandse regering op aandringen dat zij hetzelfde doet ;
5. wat de inhoudelijke invulling van het Cultureel Verdrag betreft, dienen, op basis van een degelijk voorafgaand onderzoek, duidelijke prioriteiten gesteld te worden.

Bij het vaststellen van de prioriteiten dient

- enerzijds rekening gehouden te worden met de privé- en overheidsinitiatieven op zeer belangrijke gebieden die ook onder het Cultureel Verdrag ressorteren. Hierbij dient in de eerste plaats de aandacht uit te gaan naar de versterking van de positie van de Nederlandse taal in Europa, het gezamenlijk optreden ten overstaan van derde landen, in het bijzonder ten overstaan van taalverwante landen in ontwikkeling en internationale organisaties en grensoverschrijdende samenwerking. Gezien het belang van die aangelegenheden dienen alle krachten gebundeld te worden met het oog op een versterkte samenwerking op dat gebied. Nederland en Vlaanderen stellen zich op één lijn als het gaat om de taalaspecten van het EU-beleid. Ook proberen ze de mogelijkheden die de cultuurparagraaf van het Verdrag van Maastricht biedt, te richten op de ondersteuning en stimulering van de bestaande pluriformiteit in lidstaten en regio's ;
- anderzijds rekening gehouden te worden met het feit dat op een aantal terreinen de samenwerking ontoereikend is, zoals bijvoorbeeld op het gebied van de media. Daarbij kan onder meer gedacht worden aan de uitbouw van een gezamenlijk cultureel televisienet ;
- ook rekening gehouden te worden met de problematiek op het terrein van het welzijnsbeleid, een domein dat nu heel duidelijk valt onder het Verdrag ;

6. het Cultureel Verdrag moet in de eerste plaats geïnspireerd worden door de particulieren, de organisaties en de instellingen die actief zijn op het vlak van de samenwerking. Daartoe moet op regelmatige tijdstippen een Algemene Conferentie voor de Samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland georganiseerd worden. Die Conferentie moet als ontmoetingsplaats en inspiratiebron fungeren voor al diegenen die begaan zijn met de Vlaams-Nederlandse samenwerking en zij moet concrete aanbevelingen formuleren voor de invulling van het Cultureel Verdrag. Bij de organisatie van de Conferentie moet gebruik gemaakt worden van de ervaring die op dat gebied bij een aantal organisaties bestaat. Bovendien vereist een gemeenschappelijk beleid ook geregeld overleg tussen de parlementen;
 7. in het kader van het Cultureel Verdrag moeten de plannen van een Nederlands-Vlaams Huis te Brussel operationeel worden. Zo'n Huis heeft een belangrijke informatie-, inventarisatie – en coördinatietaak, inzonderheid ter versterking van de Nederlandse taal binnen de Europese instellingen. Het vormt bovendien een ontmoetingsplaats voor cultuur uit Nederland en Vlaanderen in al zijn verscheidenheid.
-